

DEM'YANENKO V. M. Location network learning means in teacher preparation.

The article deals the actual problems of using network means in the system of teacher preparation, which are an essential condition for increasing the efficiency of the educational process. Substantiated the most expedient ways of rational selection of network learning means of open education. Substantiated the expediency of using electronic educational resources.

Key words: *information and communication technology; network learning means; the system of open education, electronic educational resources; teacher preparation.*

УДК 378.147

Журба Г. П.

**ВПЛИВ УПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ МЕТОДІВ
НАВЧАННЯ НА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ТА РОЗВИТОК
ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

Застосування комп'ютерних технологій в освіті вже мають визначену історію. Найбільш новою формою в освіті є дистанційне навчання. Постійно збільшується число університетів та інших освітніх центрів, що пропонують дистанційну освіту або навчання (Е-навчання, Е-освіта) і часто називають її відкритою освітою. Для досягнення в цьому напрямку найкращих результатів, спираючись на класичні методи викладання, необхідно розвивати нові – на основі інтернет-технологій ХХІ ст., які вже зараз успішно застосовуються в ряді провідних ВНЗ України.

Ключові слова: *дистанційна освіта, якісна освіта, підготовка фахівців для харчової промисловості, віртуальні лабораторії, розвиток творчих здібностей, дистанційні методи навчання.*

На сьогоднішній день якість освіти – тема більшості дискусій в світових освітніх спільнотах. Якщо пару років тому ці обговорення стосувалися традиційної освіти, то тепер поняття якості застосовується щодо електронного навчання.

Тенденції впровадження сучасних інформаційних технологій у процес навчання найбільш розвинених країн показують, що в цей час відбувається процес кардинальних змін в системі освіти. Відбувається переоснащення навчальних закладів відповідно до сучасних вимог якості навчання [1]. Однією з провідних завдань, які стоять перед викладачами та працівниками ВНЗ, є не тільки впровадження системи дистанційної освіти, а й забезпечення сприятливого впливу нових технологій на освітній процес, тобто необхідність розвитку сильних сторін і мінімізація негативних.

В останні десятиліття швидко розвиваються науково-методичні основи дистанційного навчання. Нині досліджено напрями підвищення

ефективності навчання з використанням інформаційних технологій (В. Биков, Р. Гуревич, М. Кадемія, Д. Опеншоу, Н. Тверезовська, І. Хорев, М. Жалдак, Ю. Жук); педагогічні підходи до комп'ютеризації навчального процесу (Б. Гершунський, Є. Машбиць, І. Підласий); дидактичні властивості комп'ютерних засобів (Є. Полат); теорія і практика модульного навчання (В. Огнев'юк, О. Фурман); теорія і практика особистісно-орієнтованого навчання (І. Бех, С. Подмазін, І. Якиманський, В. Рибалка); педагогічні положення про активізацію навчальної діяльності (А. Есаулов, В. Лозова, М. Махмутов, В. Оконь, І. Харламов); методи творчого навчання за допомогою телекомунікаційних засобів (Г. Андріанова, А. Кудін, А. Хуторський); концептуальні педагогічні положення про дистанційне навчання (О. Андрєєв, Г. Козлакова, І. Козубовська, В. Олійник, Є. Полат, П. Стефаненко, А. Хуторський). Психолого-педагогічним аспектам і технологіям створення дистанційних курсів, контролю знань та їх оцінюванню присвячено роботи, авторами яких є Г. Балл, О. Григорова, В. Дейнеко, В. Кухаренко, О. Рибалко, Н. Сиротенко, О. Сорока та ін. Перспективи дистанційного навчання у навчальних закладах України і за кордоном досліджували Г. Козлакова, К. Корсак, П. Стефаненко та ін.

Незважаючи на велику кількість досліджень сучасна дистанційна освіта в Україні нагадує традиційні форми заочного навчання, не розкриваючи всіх можливостей використання принципово нових форм і методів навчання.

Метою статті є розкриття поняття дистанційної освіти, визначення переваг та недоліків при застосуванні дистанційної форми навчання у ВНЗ.

Завдання: визначити показники ефективності процесу дистанційного навчання; окреслити заходи і напрямки для вдосконалення і поширення дистанційної освіти; виділити негативні і позитивні сторони в процесі впровадження дистанційного навчання в освітній процес; описати перспективи та підходи вирішення проблем дистанційної освіти у ВНЗ.

Поряд з вже зарекомендованими традиційними формами навчання (очною, заочною), не так давно з'явилася дистанційна освіта. Дана форма навчання є найбільш прийнятною з точки зору економії як фінансового, так і часового ресурсу. У порівнянні з іншими формами освіти дистанційне навчання здатне задовольняти потреби самого широкого кола споживачів освітніх послуг.

Дистанційне навчання – це цілеспрямований процес діалогової, асинхронної або синхронної взаємодії викладача і студентів між собою та із засобами навчання, індиферентний до їх розташування у просторі та часі.

Методологія і форми дистанційного навчання все більш і більш привертають працівників освіти і, відповідно, розробників повчальних середовищ і технологій. Цьому сприяє експоненціальний розвиток

технічного і програмного забезпечення комп'ютерів, засобів комунікації і зв'язку, локальних і глобальних мереж, поява нових методів представлення даних і навчальних матеріалів в електронному вигляді (гіпертекстова розмітка документів, звук і відео вбудовані в електронний документ, інтерактивність при роботі з даними).

Упровадження дистанційних методів навчання в навчальний процес сьогодення є логічним наслідком розвитку комп'ютерної техніки та ІТ-технологій, які з кожним днем входять в повсякденне життя людства і на теперішній час є скоріше звичайним явищем, ніж чимось принципово новим. Дистанційне навчання як чітко сформульовану форму підготовки фахівців та надання знань було сформульовано на освітньому просторі України нещодавно, проте у всьому світі таке формулювання існує достатньо великий проміжок часу. Впровадження цієї форми навчання в навчальний процес потребує всебічно виваженого та аргументованого підходу. Пов'язано це з низкою чинників, які зумовлюють інтенсивність та якість використання даного типу навчання. Найбільш вагомими з них є:

- недосконалість існуючої, а в деяких випадках і зовсім відсутньої, законодавчої бази з регулювання правових відносин в напрямку дистанційного навчання;

- нетиповість та незвичність сприйняття інформації більшістю студентів;

- відсутність окремого виділеного центру дистанційного навчання; обмежені технічні можливості користувачів та розробників дистанційних курсів;

- особливості менталітету вітчизняних студентів.

До цього списку можна також додати такий факт як обмеженість якості проведення віртуальних лабораторних робіт, оскільки в силу специфіки підготовки фахівців для харчової промисловості, зокрема інженерів-механіків, інженерів-технологів, товаровзнавців, лабораторна робота передбачає обов'язкове власноручне проведення дослідження та набуття практичних навичок, іншими словами "пропустити крізь руки".

Найсучаснішим рішенням цього питання, на теперішній час, є розробка та експлуатація апаратно-програмних комплексів віртуальної реальності. Проте можливість застосування таких комплексів передбачає вливання навчальним закладом значних матеріальних ресурсів. Спрощеним варіантом забезпечення в дистанційних курсах навчання, що використовуються провідними ВНЗ України, є 3D та 2D тренажери. 3D тренажери здебільшого утворюються шляхом використання сучасних мультимедійних програмних засобів, серед яких є 3D Max Studio, Solid Works як правило у сукупності із Adobe Director. 2D тренажери зазвичай більш прості, потребують менш складних програмних ресурсів та

реалізуються за допомогою різноманітних програмних засобів. Крім віртуальних тренажерів існує такий варіант проведення лабораторного заняття як використання технології віртуальної лабораторії з віддаленим доступом або телелaboratorії. В такому випадку лабораторні роботи виконуються віддалено на реальному обладнанні в режимі реального часу. Зв'язок між користувачем та автоматизованим стендом здійснюється через мережу Internet. Таким чином, існує достатня кількість засобів реалізації процесу віртуального проведення лабораторної роботи. Проте, з урахуванням загального напрямку університету харчування на компетентність підготовки фахівців та розвитку у них творчого підходу у вирішенні суто практичних завдань, пов'язаних з майбутньою професією, застосування у навчальний процес проведення віртуальних лабораторних робіт можливе для віддалених філій та окремих підрозділів, які не мають можливостей для оснащення повноцінної лабораторії на території закладу. Причому, слід зауважити, що обов'язковою умовою при запровадженні цього виду проведення занять необхідно розробити методику контролю рівня засвоєння студентом теоретичних, а головне практичних навичок, наприклад, складання лабораторних заліків за випадково обраними темами в реальному часі. Безперечною перевагою та розширенням можливостей є використання дистанційного навчання для навчання людей з вадами здоров'я.

Використання віртуальних лабораторій під час підготовки студентів денного відділення носить достатньо обмежений за доцільністю характер, оскільки сама форма навчання передбачає проведення більшості часу саме у аудиторіях та проведення реальних лабораторних робіт. Проте відкритий вільний доступ до таких лабораторних для студентів, які вивчають певну дисципліну, лише має підвищити якість підготовки фахівця за рахунок того, що студент ще до початку заняття може детально ознайомитись з ходом роботи не тільки в текстовому варіанті електронного підручника, а й засвоїти певні нюанси шляхом наочного зображення відтворення процесу.

Незважаючи на великі переваги, існує низка об'єктивних і суб'єктивних причин і проблем, які стримують процес розвитку і впровадження дистанційного навчання в Україні. Серед інших слід виділити наступні.

Неоднозначність в термінології приводить до того, що часто передбачається фінансування саме технологічної і технічної частини розвитку дистанційного навчання, а педагогічна складова залишається без належного фінансування.

Відсутність або недостатність нормативної, законодавчої, правової і документальної бази, яка регламентує розвиток і впровадження дистанційного навчання. Фінансові і бухгалтерські служби не знають, як

оплачувати працю викладача дистанційного навчання, а розробка сучасних дистанційних курсів із застосуванням мультимедійних технологій вимагає більш різносторонніх навиків та уміння, ніж просто викладача-наочника, і займає більше часу, ніж підготовка до лекції в аудиторії. Недостатньо розвинений механізм захисту прав інтелектуальної власності.

Недостатність технічної бази, відсутність або невелика швидкість інтернет-доступу, відсутність або дорожнеча програмних засобів. Технічна база поступово поліпшується, але навик застосування нової бази необхідно формувати вже сьогодні. Відсутність методик створення і використання дистанційних курсів у навчальному процесі на основі сучасних педагогічних, інформаційних і комунікаційних технологій. Це завдання вирішується викладачами та розробниками дистанційного навчання, які повинні професійно володіти всіма сучасними інноваційними технологіями створення електронного контенту.

Хотілося б виділити ще одну проблему, яка створює перешкоди застосуванню дистанційного навчання викладачем-наочником в кожному навчальному закладі. Напевно, це одна з найбільш важливих і складних для вирішення проблем. Кожен викладач за декілька років роботи "відшліфовує" свій наочний курс (лекції, методичне керівництво практичних, лабораторних і курсових робіт), тобто стає носієм своєї власної методики. І тут від нього вимагають публікації всіх своїх створених роками матеріалів на Web-порталі дистанційних курсів. Йому здається, що тепер він більше нікому "не потрібний", що його методика буде використана ким-небудь іншим. Подібні психологічні комплекси можна подолати, беручи участь в семінарах, конференціях, курсах підвищення кваліфікації.

Таким чином, бачимо певні проблеми у впровадженні дистанційного навчання у ВНЗ України, але тим не менш, перераховані труднощі можуть бути легко подолані.

Висновок. Необхідно відзначити, що саме дистанційна освіта відкриває студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає абсолютно нові можливості для творчості, знаходження і закріплення різних професійних навичок, а викладачам дозволяє реалізовувати принципово нові форми і методи навчання із застосуванням концептуального і математичного моделювання явищ і процесів. А комплексний підхід має забезпечити не тільки якість засвоєння інформації, а й підвищити інтерес до навчання за рахунок легкості сприйняття інформації, зменшення часу на адаптацію студента у певній ситуації, розширення можливості засвоєння більшої кількості інформації за порівняно однаковий проміжок часу. Таким чином, впровадження окремих форм дистанційного навчання має забезпечити якісно новий рівень підготовки фахівців.

Розвиток дистанційного навчання в системі української освіти буде продовжуватися і вдосконалюватися із розвитком інтернет-технологій і вдосконалення методів дистанційного навчання.

Актуальним напрямом подальшої роботи є аналіз стану дистанційної освіти в Україні в теорії та практиці діяльності ВНЗ на сьогоднішній день, уточнення сутності його базових понять, теоретичне обґрунтування психолого-педагогічних принципів розробки та використання елементів дистанційних технологій.

Використана література:

1. Жовта І. Дистанційна освіта набирає обертів : в Україні і світі : [Про дистанц. форму навчання в Нац. авіац. ун-ті] / І. Жовта // Освіта України. – 2004. – 9 квіт. (№ 27/28). – С. 2.
2. Жук Ю. О. Теоретико-методологічні проблеми формування інформаційного освітнього простору України. [Електронний ресурс] / Ю. О. Жук // Інформаційні технології і засоби навчання. Електронне наукове фахове видання. – 2007. – Вип. 3.
3. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні від 20 груд. 2000 р. – К., 2000. – 12 с.
4. Підкасистий П. І., Тищенко О. Б. Комп'ютерні технології в системі дистанційного навчання / П. І. Підкасистий, О. Б. Тищенко // Педагогіка. – 2000. – № 5. – С. 7-12.
5. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання та умови застосування / В. М. Кухаренко, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко. – Х., 2002. – 320с.
6. Іванів О. В. Сучасний стан впровадження дистанційних курсів у вищих навчальних закладах України [Електронний ресурс] / О. В. Іванів // Інформаційні технології і засоби навчання . – 2010. – № 1 .

References:

1. Zhovta I. Dystantsiina osvita nabyraie obertiv : v Ukraini i sviti : pro dystants. formu navchannia v nats. aviats. un-ti / I. Zhovta // Osvita Ukrainy. – 2004. – 9 kvit. (№ 27/28). – S. 2.
2. Zhuk Yu. O. Teoretyko-metolohichni problemy formuvannia informatsiinoho osvitnoho prostoru Ukrainy [Elektronnyi resurs] / Yu. O. Zhuk // Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia. Elektronne naukove fakhove vydannia. – 2007. – Vyp. 3.
3. Kontseptsiia rozvytku dystantsiinoi osvity v Ukraini vid 20 hrud. 2000 r. – K., 2000. – 12 s.
4. Pidkasytyi P. I. Tyshchenko O. B. Kompiuterni tekhnolohii v systemi dystantsiinoho navchannia / P. I. Pidkasytyi, O. B. Tyshchenko // Pedagogika. – 2000. – № 5. – S. 7-12.
5. Kukharenko V. M. Dystantsiine navchannia ta umovy zastosuvannia / V. M. Kukharenko, O. V. Rybalko, N. H. Syrotenko. – Kh., 2002. – 320 s.
6. Ivaniv O. V. Suchasnyi stan vprovadzhennia dystantsiinykh kursiv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh Ukrainy [Elektronnyi resurs] / O. V. Ivaniv // Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia . – 2010. – № 1.

ЖУРБА Г. Влияние внедрения дистанционных методов обучения на компетентность и развитие творческих способностей во время подготовки специалистов для пищевой промышленности.

Применение компьютерных технологий в образовании уже имеют определенную историю. Наиболее новой формой в образовании является дистанционное обучение. Постоянно увеличивается число университетов и других образовательных центров, предлагающих дистанционное образование или обучение (Е-обучение, Е-образование) и часто называют ее открытой образованием. Для достижения в этом направлении лучших результатов, опираясь на классические методы преподавания, необходимо развивать новые – на основе Интернет-технологий XXI в. Которые уже сейчас успешно применяются в ряде ведущих вузов Украины.

Ключевые слова: дистанционное образование, качественное образование, подготовка специалистов для пищевой промышленности, виртуальные лаборатории, развитие творческих способностей, дистанционные методы обучения.

ZHURBA G. Influence of introduction of the controlled from distance methods of teaching on a competence and development of creative capabilities during preparation of specialists for food retail industry.

Application of computer technology in education has ymeyut opredelennuyu history. Most Novaya formoy in education javljaetsja Distance Learning. Constantly uvelychyvaetsya unyversytetov number of educational centers and others, predlahayuschyh Distance Education Learning Or (E-Learning, E-Education) and often nazyvayut ee otkrytoy education. For achievements in this direction better results, opyrayas on klassycheskye methods prepodavanyya, neobhodimo razvyvat New – based on Internet technology XXI century. Which already successfully NOW pryemyayutsya in ryade LEADING universities in Ukraine.

Key words: Distance education, kachestvennoe education, Preparation for pyshevoy industry specialists, Virtual laboratory, development tvorcheskyh abilities, dystantsyonnyye methods of teaching.

УДК: 378:005.915

Золототська Л. О.

УПРАВЛІННЯ ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ НА ЗАСАДАХ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ: ПРОБЛЕМНЕ КОЛО

У статті розглянуто основні аспекти управління вищими навчальними закладами на засадах фінансового менеджменту; висвітлено бачення управлінських проблем на основі сучасних принципів; розглянуто стан і шляхи створення умов ефективного функціонування системи управління фінансами ВНЗ; визначено принципи фінансового менеджменту, які спрямовані на якісне покращення стратегічних та оперативних фінансових рішень; доведено необхідність впровадження нових інноваційних підходів в управлінні ВНЗ, розробки нормативних документів, положень, правил та процедур.

Ключові слова: фінансовий менеджмент, вишівський менеджмент, ВНЗ, модернізація, інтеграція.

Стійке та ефективне функціонування системи вищої освіти України є однією з головних стратегічних завдань уряду країни, від ефективного вирішення яких безпосередньо залежать соціальна стабільність та ефективність реформ, що проводяться в усіх галузях національної економіки, відповідно до Програми діяльності Кабінету Міністрів України № 26-VIII від 11 грудня 2014 року. За цих умов важливо враховувати й значимість розроблення та ефективної реалізації єдиної стратегії управління системою вищої освіти і, зокрема, кожного вищого навчального закладу (далі – ВНЗ) як суб'єкта загальногалузевого розвитку. Означені